

ЗАТВЕРДЖУЮ

ФОП

Ж.В.Вихрестенко
05.01.2026 року

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В 9 КЛАСІ НУШ»
(Мовно-літературна освітня галузь)**

Біла Церква – 2026

Розробник(и):

Академія сучасних освітян, Вихрестенко Ж.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»;

Боярська Л.М., учитель української мови та літератури Красенівська гімназія імені Івана Максимовича Піддубного Чорнобаївської селищної ради Черкаської області.

Напрямок підвищення кваліфікації

Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми

Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904.

Термін дії програми: з 05.01.2026 року до 04.01.2031 року

Рецензенти:

Сембрат А.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Фоменко Н. П., учитель української мови та літератури, заступник директора Селидівського ліцею №1 Покровського району Донецької області

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

Актуальність цієї програми визначена завершенням етапу впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти в 9-х класах НУШ. Вона відповідає потребам сучасної школи щодо забезпечення якісного компетентнісного навчання, побудови динамічного освітнього процесу із застосуванням діяльнісного, інтегрованого, особистісно орієнтованого підходів та STEM/STREAM-технологій. Програму спрямовано на підвищення цифрової грамотності вчителів, ефективне впровадження формульованого оцінювання, використання моделей змішаного й дистанційного навчання, гарантування безпечного освітнього простору та посилення професійної автономії педагога. Ключовий акцент зроблено на практичній реалізації модельних навчальних програм мовно-літературної галузі для 9 класу, розвитку читацької, мовленнєвої, інформаційної, громадянської та культурної компетентностей школярів, формуванні їхніх наскрізних умінь, а також на активному залученні сучасних педагогічних методик, цифрових сервісів та інструментів штучного інтелекту.

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації «Сучасні підходи до реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в 9 класі Нової української школи: мовно-літературна освітня галузь» укладено згідно з вимогами:

- ✓ Типової програми підвищення кваліфікації вчителів ЗЗСО, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (затвердженої наказом МОН України від 12 жовтня 2022 року № 904);
- ✓ Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затвердженого наказом МОН України від 29 серпня 2024 року № 1225).

Під час розроблення програми враховано ключові положення Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 зі змінами), Концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», а також інших нормативних актів, які регулюють діяльність педагогічних працівників.

Цільова аудиторія: педагогічні працівники ЗЗСО, що забезпечують здобуття базової загальної середньої освіти (ГХЗВ)

Обсяг (тривалість): 30 год. (1 кредит ЄКТС)

Особливості реалізації програми.

Реалізація програми передбачає залучення фахівців, які мають відповідну фахову й методичну підготовку з питань реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, сучасних підходів до навчання української мови, української та зарубіжної літератури, оцінювання за групами результатів і використання цифрових інструментів.

Навчання здійснюється в дистанційній формі з використанням навчальних відео занять, які є підґрунтям для подальшого опрацювання практичних кейсів.

Зміст програми орієнтований на практичне застосування знань у професійній діяльності, розвиток навичок командної взаємодії, аналіз освітніх ситуацій, роботу з текстами й медіатекстами, розроблення компетентісно орієнтованих завдань та інструментів оцінювання. Передбачено самостійну роботу слухачів, а також підсумкове оцінювання результатів навчання. У кожного слухача після завершення навчання буде сформоване власне портфоліо з дидактичними та методичними матеріалами, що допоможуть їм впроваджувати набуті знання та навички у професійну діяльність.

Форми здійснення курсів підвищення кваліфікації (30 годин):

- ✓ дистанційна

Мета освітньої програми: удосконалення фахової майстерності вчителів мовно-літературної галузі в умовах впровадження Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класах НУШ шляхом опанування компетентісного підходу, інноваційних цифрових технологій, методик формульовального оцінювання та практик розбудови інклюзивного освітнього середовища.

Завдання підвищення кваліфікації

- ✓ вдосконалення фахових компетентностей учителів відповідно до професійного стандарту;
- ✓ удосконалення предметно-методичної компетентності педагогів мовно-літературної освітньої галузі;
- ✓ формування готовності до реалізації Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класі;
- ✓ розвиток умінь проєктувати компетентісно орієнтований освітній процес; опанування сучасних методик діяльнісного, інтегрованого, проблемного, дослідницького, проєктного та кооперативного навчання;
- ✓ удосконалення навичок формульовального та підсумкового оцінювання результатів навчання;
- ✓ формування готовності до організації інклюзивного та безпечного освітнього середовища;
- ✓ розвиток навичок створення компетентісно орієнтованих навчальних матеріалів;

- ✓ удосконалення культури рефлексії та готовності вчителя до постійного самовдосконалення.
- ✓ поширення ефективних освітніх практик і методичних здобутків у мовно-літературній сфері НУШ.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

предметно-методична компетентність (А2), інформаційно-цифрова компетентність (А3), компетентність педагогічного партнерства (Б3), оцінювально-аналітична компетентність (Г3), здатності до навчання впродовж життя (Д1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Після завершення навчання слухачі курсів здобудуть такі компетентності та зможуть:

- ✓ ефективно реалізовувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класах НУШ;
- ✓ розробляти календарно-тематичне планування, навчальні програми та сценарії різних типів уроків відповідно до модельних програм мовно-літературної галузі;
- ✓ інтегрувати в урочну діяльність підходи діяльнісного, проєктного, дослідницького, проблемного, кооперативного та рефлексивного навчання;
- ✓ системно застосовувати інструменти формування оцінювання, чіткі критерії та підходи до моніторингу прогресу учнів;
- ✓ організовувати безпечний, безбар'єрний, інклюзивний та мотивувальний освітній простір;
- ✓ аналізувати власну педагогічну діяльність, визначати напрями саморозвитку та будувати траєкторію подальшого професійного зростання.

Система та критерії оцінювання результатів курсів підвищення кваліфікації асистентів учителів

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах компетентнісного підходу та передбачає визначення рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних умінь, здатності застосовувати набуті знання у професійній діяльності та здійснювати рефлексію власного навчання. Оцінювання здійснюється за накопичувальною (модульною) системою та передбачає поєднання поточного і підсумкового контролю. Поточне оцінювання включає: виконання практичних завдань, аналіз кейсів, розроблення фрагментів уроків, складання індивідуальних програм розвитку/ІПР, виконання самостійних завдань (опрацювання матеріалів, підготовка коротких методичних розробок).

Підсумкове оцінювання передбачає: проходження підсумкового тестування. За кожен активність слухач отримує бали. Максимальна кількість балів – 50, мінімальна кількість балів для зарахування результатів навчання –

30.

Документ про підвищення кваліфікації: За результатами виконання Програми слухачі отримують сертифікат про підвищення кваліфікації відповідно до вимог постанови КМУ від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (з урахуванням змін).

Вартість: 650 грн.

II. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників розрахований на **30 академічних годин**.

Програма складається з **двох модулів**.

Передбачено лекційні та практичні заняття, а також самостійну роботу слухачів. Особливістю практичних занять є проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів, проєктування компетентнісних занять із української мови і літератури, зарубіжної літератури в 9 класі, розроблення засобів оцінювання навчального поступу учнів.

Самостійна робота передбачає опрацювання нормативно-правових і навчально-методичних матеріалів, аналіз модельних навчальних програм предметів і курсів мовно-літературної освітньої галузі, виконання професійно орієнтованих завдань, опрацювання сучасних підходів та інструментарію до навчання, використання цифрових ресурсів.

Контрольні заходи передбачають оцінювання результатів підвищення кваліфікації, перевірку теоретичних знань, оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Професійна діяльність учителя в контексті реалізації сучасних підходів до навчання в НУШ					
Тема 1.1 Нова українська школа: впровадження стандарту базової освіти в 9 класі. Реалізація компетентнісного потенціалу мовно-літературного напрямку.	2	2	1		5
Тема 1.2. Психолого-педагогічні засади організації навчання предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної галузі в 9 класах.		4			4
Разом за модулем 1	2	6	1		9
МОДУЛЬ 2. Особливості реалізації сучасних підходів до навчання предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної					

освітньої галузі в 9 класі НУШ					
Тема 2.1. Реалізація діяльнісного підходу під час вивчення предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі.	2	2			6
Тема 2.2. Засади педагогіки партнерства та кооперативного навчання у викладанні дисциплін мовно-літературної галузі.	2	4			2
Тема 2.3. Реалізація проєктного навчання у мовно-літературній галузі: шлях від формулювання проблеми до створення освітнього продукту.		2	1		5
Тема 2.4. Рефлексивне навчання та формувальне оцінювання як складники сучасних підходів		2			2
Тема 2.5. Моделювання та конструювання сучасного навчального заняття: від теорії до практичного проєкту. Підсумковий контроль	2	2			4
Разом за модулем 2	6	12	1		19
Підсумкові заходи				2	2
Усього	8	18	2	2	30

III. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Професійна діяльність учителя в контексті реалізації сучасних підходів до навчання в НУШ

Тема 1.1. Нова українська школа: впровадження стандарту базової освіти в 9 класі. Реалізація компетентнісного потенціалу мовно-літературного напрямку.

Реалізація Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класах НУШ: компетентнісний потенціал мовно-літературної галузі, сучасні підходи до навчання, модельні програми та системне оцінювання. Роль та завдання вчителя у формуванні предметних і ключових компетентностей та наскрізних умінь учнів.

Тема 1.2. Психолого-педагогічні засади організації навчання предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної галузі в 9 класах.

Психолого-педагогічні засади організації освітнього процесу в 9-х класах: врахування вікових, індивідуальних та освітніх потреб підлітків у мовно-літературній галузі. Створення безпечного, інклюзивного та мотивувального середовища для розвитку самостійності, відповідальності та активності здобувачів освіти.

МОДУЛЬ 2. Особливості реалізації сучасних підходів до навчання предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі в 9 класі НУШ

Тема 2.1. Реалізація діяльнісного підходу під час вивчення предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі.

Сутність діяльнісного підходу та особливості його реалізації на уроках мовно-літературної освітньої галузі. Організація навчальної діяльності учнів через практичні, творчі, комунікативні та дослідницькі завдання. Добір ефективних методів і прийомів навчання.

Тема 2.2. Засади педагогіки партнерства та кооперативного навчання у викладанні дисциплін мовно-літературної галузі.

Принципи кооперативного навчання та педагогіки партнерства як основи ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. Організація групової роботи, розвиток комунікативних умінь, відповідальності та взаємопідтримки учнів. Практики співпраці між учителем, учнями та батьками.

Тема 2.3. Реалізація проєктного навчання у мовно-літературній галузі: шлях від формулювання проблеми до створення освітнього продукту.

Методика організації проєктного навчання відповідно до вимог НУШ. Етапи розроблення й реалізації навчальних проєктів, критерії оцінювання результатів проєктної діяльності. Створення освітніх продуктів, що демонструють сформованість предметних і ключових компетентностей.

Тема 2.4. Рефлексивне навчання та формувальне оцінювання як

складники сучасних підходів.

Рефлексія як складник навчальної діяльності учнів, інструмент розвитку їх навчальної самостійності. Організація рефлексії на різних етапах заняття. Самооцінювання та взаємооцінювання. Практики формування оцінювання відповідно до вимог НУШ: визначення критеріїв успіху, надання зворотного зв'язку, самооцінювання та взаємооцінювання. Використання результатів оцінювання для підтримки навчального поступу. Надання конструктивного зворотного зв'язку. Використання результатів формування оцінювання для коригування індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Тема 2.5. Моделювання та конструювання сучасного навчального заняття: від теорії до практичного проєкту.

Моделювання та конструювання сучасного уроку мовно-літературної галузі в 9 класі НУШ: застосування інноваційних педагогічних технологій, цифрових сервісів та формування оцінювання. Презентація, захист і взаємний аналіз розроблених методичних продуктів.

3.1. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1. Проаналізувати фрагмент модельної навчальної програми та скласти відповідний елемент календарно-тематичного планування для 9 класу.
2. Сконструювати компетентісно орієнтоване завдання на матеріалі художнього, інформаційного чи медіатексту.
3. Розробити завдання для розвитку усної комунікації або написання письмового висловлення з детальними критеріями оцінювання.
4. Створити інструментарій формування оцінювання відповідно до визначеної групи результатів мовно-літературної галузі.
5. Здійснити адаптацію навчального завдання під індивідуальні освітні потреби учнів або розробити його інтерактивну (цифрову) версію.

3.2. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Обов'язкові результати навчання мовно-літературної освітньої галузі наприкінці базової середньої освіти.
2. Наступність між мовно-літературною підготовкою учнів 9 класу та профільною старшою школою.
3. Академічна свобода вчителя під час розроблення навчальної програми.
4. Стратегії критичного читання й аналізу медіатекстів.
5. Особливості оцінювання усної взаємодії та письмових висловлень.
6. Цифрові інструменти для створення, редагування й оцінювання текстів.
7. Адаптація й модифікація завдань для учнів з особливими освітніми потребами.
8. Використання результатів оцінювання для підтримки індивідуального поступу учнів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF> (дата звернення: 02.06.2026).
2. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019
3. № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF> (дата звернення: 02.06.2026).
4. Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 672. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF> (дата звернення: 02.06.2026).
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» : розпорядження Кабінету Міністрів
- 6.
7. України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> (дата звернення: 02.06.2026).
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 02.06.2026).
9. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-
10. IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 02.06.2026).
11. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 02.06.2026).
12. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 02.06.2026)

Основна література

13. Авраменко О. М., Бондаренко В. В. Методика навчання української мови та літератури в умовах Нової української школи. Київ, 2022.
14. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Київ : Педагогічна думка, 2020.
15. Дослідницьке навчання в закладах загальної середньої освіти : методичні рекомендації. Київ : Мала академія наук України, 2021.
16. Європейське мовне портфоліо : методичний посібник. Київ, 2021.
17. Завалевський Ю. І., Гущина Н. І., Василяшко І. П. та ін. Створення педагогічних умов для впровадження дослідницького методу навчання з використанням ІТ- та STEM-технологій у закладах загальної середньої освіти. Наукові записки Малої академії наук. 2021. № 2–3 (21–22). С. 50–61.

18. Засекіна Т. М., Засекін Д. О. Компетентності та результати навчання як системотвірні елементи освітнього процесу. Український педагогічний журнал. 2020. № 3. С. 49–57.
19. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ, 2020.
20. Критеріальне оцінювання в НУШ : посібник для вчителя / за ред. О. І. Локшиної. Київ : Педагогічна думка, 2021. 120 с.
21. Кричун Л., Бойко В. Штрихи до реалізації технології критичного мислення: мовно-літературний напрямок. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2025. № 220. С. 213–217.
22. Мовно-літературна освітня галузь: як оцінювати в НУШ : методичний посібник. Київ, 2023.
23. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі : навчально-методичний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2020. 104 с.
24. Проектне навчання в Новій українській школі : методичні рекомендації для педагогів. Київ, 2021.
25. Реалізація наскрізних змістових ліній у процесі вивчення української та зарубіжної літератури : збірник дидактичних матеріалів / за ред. Н. Химери. Харків, 2022. 69 с.

Додаткова література

26. Генеративний штучний інтелект в роботі вчителя: інструкції та промпти : методичні матеріали. 2025.
27. Гусак В. М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ : матеріали науково-практичної конференції.
28. Довгаль С., Бутурліна О. Імерсивні технології та їх вплив на модернізацію сучасної системи освіти. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка. 2023. № 2. С. 48–52.
29. Литвин В. В., Пелешак Р. М., Висоцька В. А. Глибинне навчання : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 264 с.
30. Локшина О. І. Формування ключових компетентностей для навчання впродовж життя: орієнтири Європейського Союзу. Київ, 2021.
31. Ляшенко О. І. Основні підходи до проектування змісту базової середньої освіти. Проблеми сучасного підручника. 2020. № 24. С. 109–117.
32. Пастушенко Н. М. Компетентісно орієнтовані завдання як засіб оцінювання результатів навчання учнів. Педагогічна думка. 2022. № 1. С. 12–18.
33. Цифрові інструменти для організації освітнього процесу в НУШ : методичні рекомендації для педагогічних працівників. Київ, 2023.